RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE I OBRAČUN PLAĆA U PODUZEĆIMA

Popović, Biljana

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytehnic in Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:112:345297

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository

zir.nsk.hr

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

STUDENT: BILJANA POPOVIĆ MBS: 7005

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE I OBRAČUN PLAĆA U PODUZEĆIMA

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2017. godine.

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE I OBRAČUN PLAĆA U PODUZEĆIMA

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA RAČUNOVODSTVO ZA PODUZETNIKE II

MENTOR: dr.sc. VERICA BUDIMIR, prof.v.š.

STUDENT: BILJANA POPOVIĆ

Matični broj studenta: 7005

Požega, 2017. godine

SAŽETAK

Obračun plaće radi se na način da se prolazi kroz određene stavke, računajući pritom svaku pojedino. Ima ih ukupno jedanaest, a one su sljedeće: bruto plaća, doprinosi iz plaće (za mirovinsko osiguranje), dohodak, osobni odbitak, porezna osnovica, porez, prirez, ukupan iznos poreza i prireza, neto iznos plaće, doprinosi na plaću (za zdravstveno osiguranje, za ozljede na radu, te za zapošljavanje) i na kraju ukupan trošak plaće. Plaća koju je poslodavac obvezan isplatiti radniku za izvršeni rad, određena je Zakonom o radu, kolektivnim ugovorima, te ugovorima o radu i pravilnicima o radu. Obračun plaće vrši se sukladno odredbama Zakona o porezu na dohodak, Pravilnika o porezu na dohodak, Zakona o doprinosima, a obveznici poreza na dohodak koji imaju prebivalište ili uobičajeno boravište na području općine/grada koji su propisali obvezu plaćanja prireza, plaćaju i prirez porezu na dohodak, što se može detaljnije provjeriti u registru propisa. Prirez je dodatni porez koji se plaća povrh poreza na dohodak, a služi za financiranje jedinica lokalne samouprave. Njegova je osnovica porez na dohodak, a na temelju Zakona o lokalnim porezima, visinu prireza određuje lokalna vlast. Naglasak ovog rada je uglavnom na obračunu plaće, te na knjiženju plaće, što je prikazano i kao praktični dio.

Ključne riječi: *obračun, plaća, koeficijenti, doprinosi*

ABSTRACT

Calculation of salaries is done by passing through certain items, counting each and every one. There are eleven of them, namely: gross salaries, contributions from salaries (pension insurance), income, personal deduction, tax base, tax, surtax, total sum of taxes and surtaxes, net salary, contribution to salaries (for health Insurance, work injury, and employment) and ultimately the total cost of wages. The salary that the employer is obliged to pay to the worker for the work is determined by the Labor Law, collective agreements, employment contracts and labor regulations. Salaries are calculated in accordance with the provisions of the Income Tax Act, the Income Tax Ordinance, the Contribution Act, and income taxpayers who are domiciled or habitually resident in the municipality / city area who have prescribed the obligation to pay the surtax, also pay the tax on Income, which can be checked in more detail in the Register of Regulations. Prize is an additional tax paid over income tax, and it serves to finance local self-government units. Its base is income tax, and based on the Local Tax Act, the peak height is

determined by local government. The emphasis of this paper is mainly on salaries and salaries, which is also presented as a practical part, while other topics related to salaries.

Keywords: *calculation, salary, coefficients, contributions*

SADRŽAJ

1. UVOD 1
2. RAČUNOVODSTVENI ASPEKTI U OBRAČUNU PLAĆE 2
2.1. Pojmovno određivanje plaće 2
2.2. Jednakost plaće 4
2.3. Obračun plaće 5
2.4. Troškovi rada kod poduzetnika u RH u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu 6
2.5. Računovodstveno praćenje i obračun plaća u poduzećima 9
3. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE I OBRAČUN PLAĆE U PODUZEĆU KOMUNALAC D.O.O. 13
3.1. Primjeri obračuna plaće 13
3.2. Primjeri knjiženja plaće 17
4. ZNAČAJ PODUZETNIČKIH TROŠKOVA PRILIKOM OBRAČUNA PLAĆE 23
5. ZAKLJUČAK 25

1. UVOD

Vrijeme u kojemu živimo i današnjica stvara nam luksuz pronalaska posla, a još je veći luksuz uz taj posao dobiti i korektnu plaću. Kada su uvjeti života takvi, većina obitelji živi od plaće do plaće, stoga ne čudi činjenica da je upravo plaća postala prilično osjetljivo područje u državi. Također, slobodno se može reći da je upravo plaća postala najvažnija stavka prilikom zapošljavanja. Uz to, mnogi ljudi koji primaju plaću za svoj posao, ne znaju zapravo pročitati vlastitu platnu listu, ne znaju u potpunosti koliko njihovog novca ode i kuda, te ne znaju koliko njihov poslodavac mora uplatiti novca za onaj iznos koji oni sami dobiju na račun.

Predmet ovoga završnog rada je pomoću odgovarajućih računovodstvenih metoda na temelju relevantnih financijskih pokazatelja analizirati računovodstveno praćenje i obračun plaća zaposlenika usporedno za razdoblje 2013.- 2014. godina. Obračun plaća veoma je složen i kompleksan postupak, u kojemu je nužno dobro poznavati i uvažavati brojne zakone. Ti se zakoni, također često mijenjaju, te je nužno njihovo kontinuirano praćenje radi upotrebe adekvatnih odnosno najnovijih odredaba. Ažurna prilagodba obračunskih metoda važećim propisima jedno je od temeljnih polazišta za pravilno određivanje plaće, poreza i doprinosa na plaću i iz nje.

Osnovni ciljevi ovog rada su sljedeći: prikazati knjiženja i obračun plaća radnika, te kroz konkretne primjere sagledati situaciju, na koji način je potrebno razgraničiti plaće od naknada plaća (dohodak u slučaju bolovanja, porodiljinog dopusta), te primijeniti odgovarajuće vrste poreznih olakšica na plaću. Budući da plaća utječe na svakodnevni život ljudi, ona utječe na čitav niz različitih faktora - državu, gospodarstvo, društvo i pojedinca, te time pokreće čitavi mehanizam društveno ekonomskih aktivnosti.

Problem ovog istraživanja je provedba regulativnih okvira računovodstva i aspekata financijskog poslovanja u praćenju i obračuna plaća u konkretnom razdoblju 2013.- 2014. u Republici Hrvatskoj. Na koji način se provodi knjiženje obračuna plaća poduzeća, po kojim kontima, koje zakonske regulative su bitne za provedbu istih.

Ovim radom nastoji se prikazati knjiženje i obračun plaće kroz računovodstvenu regulativu i aspekte. Objašnjeni osnovni pojmovi vezani za obračun i knjiženje plaće te pojmovi vezani za ne samostalnu djelatnost i dohodak koji iz nje proizlazi. Dani su primjeri obračuna i knjiženja plaće i to u nekoliko različitih slučajeva koji se mogu pojaviti u praksi.

2. RAČUNOVODSTVENI ASPEKTI U OBRAČUNU PLAĆE

Plaće predstavljaju jednu od najintrigantnijih tema u ekonomsko-socijalnim analizama jer s jedne strane, predstavljaju dohodak radnika ostvaren kao naknada za obavljeni rad, dok s druge strane predstavljaju velik trošak za poslodavca. Prema tome, može se reći kako plaće imaju dvostruku ulogu. Za radnika i njegovu obitelj plaća je najčešće izvor sredstava za život. To je razlog različitih stavova vezanih uz visinu, dinamiku i ulogu plaće. Nadalje, radnici bi željeli da su njihove plaće što veće i da rastu što brže, dok je želja poslodavaca da su one što niže. Prilikom argumentacije svojih stavova i jedni i drugi nerijetko će se pozivati na opće vrijednosti poput socijalne pravde, dostojanstvena života, brige za razvoj i napredak poduzeća i društva u cjelini, društvenu odgovornost i slično. Ta razlika u stavovima vidi se i na samoj terminološkoj razini, dok radnike i sindikate ponajprije interesira neto plaće, poslodavci govore o ukupnom trošku rada, tj. o bruto plaći.

2.1. Pojmovno određivanje plaće

Plaća je novčani primitak ili primitak u naravi koji prima osoba temeljem odrađenog posla koji je određen ugovorom o radu, pravilnikom o radu, kolektivnim ugovorom ili nekim posebnim propisom, a najčešće u trajanju od mjesec dana. Prema Zakonu o doprinosima (2008: čl. 7. st. 33.) plaću je dužan isplatiti poslodavac ili neka druga osoba umjesto njega, te predstavničko tijelo ili izvršno tijelo državne vlasti, jedinice područne samouprave ili jedinice lokalne samouprave. Ukupan iznos primitka (bruto) sadrži iznose doprinosa iz osnovice te iznose poreza i prireza porezu na dohodak i neto iznos. Prema Zakonu o radu (2014: čl. 92. st. 4.) plaćom se smatra plaća u bruto iznosu. Jednostavnije rečeno plaća je iznos novca, kojeg plaća poslodavac zaposleniku obično mjesečno za njegov rad na temelju sklopljenog ugovora o radu. Poslodavac je dužan od bruto plaće odbiti određeni iznos novca za porez, prirez i doprinose, tako da zaposleniku ostane neto plaća, drugim riječima napraviti obračun plaće, te tako doći od iznosa novca koji on mora uplatiti do iznosa novca koji će zaposlenik na kraju dobiti. U sklopu tržišnog natjecanja, na cijenu rada utječe odnos između ponude radnih mjesta i potražnje za radom. "Glavni čimbenici koji određuju ponudu radne snage predstavljaju: prosječan broj radnih sati od strane djelatnika godišnje, broj stanovnika, broj radno sposobnog stanovništva, kvaliteta i količina obavljenog posla (produktivnost)". (Belak, 2006: 69)

U svom radu Belak (2006: 13) tvrdi da se plaća može odrediti na pet načina: zakonom i drugim propisom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu, ugovorom o radu, te sporazumom radničkog vijeća i poslodavca.

a) Određivanje plaće zakonom i drugim propisom: primjenjuje se u državnim službama. Državni službenik ima pravo na plaću i druga materijalna prava prema uvjetima koji su utvrđeni ovim Zakonom, drugim propisima i kolektivnim ugovorom. Plaća državnog službenika sastoji se od osnovne plaće i dodataka na osnovnu plaću.
b) "Određivanje plaće kolektivnim ugovorom: kod ovakvog određivanja plaće osnovni akt je kolektivni ugovor. Poslodavac kojega obvezuje kolektivni ugovor ne smije zaposleniku obračunati i isplatiti plaću manju nego što je to ugovorom određeno." (Belak, 2006: 13)
c) Određivanje plaće pravilnikom o radu: Ukoliko je sklopljen kolektivni ugovor koji se primjenjuje, ali njime nisu uređene osnove i mjerila za obračun i isplatu plaće, tada Zakon o radu (2014: čl. 90. st. 2.) poslodavcima koji zapošljavaju više od 20 zaposlenika nalaže da osnove (načela, kriteriji) i mjerila (vrijednosno određivanje plaće pojedinog radnog mjesta) utvrde pravilnikom o radu.
d) Određivanje plaće ugovorom o radu: ukoliko plaća nije određena kolektivnim ugovorom niti pravilnikom o radu, tada bi plaću trebalo urediti ugovorom o radu. Ugovorom o radu najčešće se određuje kod onih poslodavaca koji zapošljavaju 20 i manje zaposlenika. Uz sve druge važne uglavke mora sadržavati i uglavke o osnovnoj plaći, dodacima na plaću, te razdobljima isplate plaće. Ukoliko nije sadržano sve što je navedeno, poslodavac čini prekršaj.
e) Određivanje plaće sporazumom radničkog vijeća i poslodavca: "uloga radničkog vijeća u određivanju plaća uglavnom je savjetodavna i to najčešće u postupku donošenja pravilnika o radu kada se njime uređuju plaće." (Belak, 2006: 13) Pri takvom određivanju plaća treba voditi računa o sljedećem: poslodavci koji zapošljavaju najmanje 20 radnika moraju omogućiti radnicima sudjelovanje u odlučivanju (osim u tijelima državne uprave), jer radnici imaju na to pravo. "Takva mogućnost postoji samo kada stranke kolektivnog ugovora na to ovlaste stranke navedenog sporazuma, sporazum se sklapa u pisanom obliku i poslodavac kojeg obvezuje kolektivni ugovor ne smije zaposleniku obračunati niti isplatiti plaću manju nego što je to ugovorom određeno." (Belak, 2006: 13)

Primjerena plaća je iznos novca koji je poslodavac dužan isplatiti zaposleniku ukoliko plaća nije uređena kolektivnim ugovorom, odnosno pravilnikom o radu, a ako sam ugovor o radu ne sadrži dovoljno informacija temeljem kojih bi se iznos plaće mogao urediti. Pojam primjerene plaće podrazumijeva iznos novca koji se isplaćuje redovito za jednak rad. Plaća kao svota novca koju je poslodavac dužan isplatiti osobi u radnom odnosu za rad što ga je ona za određeno vrijeme obavila za njega sastoji se od pet osnovnih komponenti: osnovna plaća, stimulativni dio plaće, dodaci, naknade i udio u dobiti .

2.2. Jednakost plaće

Prema Zakonu o suzbijanju diskriminacije (2008: čl. 1 st. 1.) zabranjena je izravna ili neizravna diskriminacija tražitelja zaposlenja i radnika na temelju različitosti kao što su boja kože, spol, spolno opredjeljenje, bračno stanje, obiteljske obveze, dob, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinsko stanje, rođenje, društveni položaj, članstvo ili ne članstvo u političkoj stranci, članstvo ili ne članstvo u sindikatu, te tjelesne ili duševne poteškoće. Prema tome diskriminacija je zabranjena u odnosu prema uvjetima zaposlenja i rada, te u odnosu na sva prava iz radnog odnosa i u vezi s radnim odnosom, uključujući i plaću. U slučaju diskriminacije zaposlenici imaju pravo tražiti naknadu štete. Zakonom o radu (2014: čl. 91. st. 1.) dodatno je utvrđena obveza isplate jednake plaće ženama i muškarcima koji obavljaju jednaki rad ili rad jednake vrijednosti, iako bi ponašanje suprotno tome nedvojbeno upućivalo na diskriminaciju na temelju spola, o čemu je prethodno pisano.

Dražić Lutilsky (2015: 143) tvrdi da jednak rad ili rad jednake vrijednosti obavljaju dvije osobe različitog spola ako:

- obavljaju isti posao u istim ili sličnim uvjetima ili bi mogle jedna drugu zamijeniti u odnosu na posao koji obavljaju,
- rad koji jedna od njih obavlja slične je naravi kao rad koji obavlja druga osoba, a razlike između obavljenog posla i uvjeta u kojima je obavljen ne postoje ili se pojavljuju toliko rijetko da ne utječu na narav posla u cijelosti,
- rad koji obavlja jedna osoba jednake je vrijednosti radu koji obavlja druga osoba ako se uzmu u obzir kriteriji poput stručne spreme, vještina, je li rad fizički ili ne, te odgovornosti i uvjeti u kojima se rad obavlja.

U posljednje vrijeme ovoj temi pridaje se sve veći značaj, jer prema nekim stajalištima evidentno je da žene ipak primaju manju plaću u odnosu na muškarce što potvrđuju i neke statistike. Tako npr. statistika kaže da u gospodarstvu EU-a žene u prosjeku zarađuju oko 16,4% manju plaću u odnosu na muškarce. Prema istoj statistici može se vidjeti da u Hrvatskoj žene zarađuju 18% manju plaću u odnosu na muškarce (Ured za publikacije Europske unije: 2014). Iako, dostupni statistički podaci nisu skroz relevantni jer se plaće prate prema djelatnostima, te se do nekih pokazatelja može doći jedino ukoliko se utvrdi pretežita zaposlenost žena u pojedinim djelatnostima.

2.3. Obračun plaće

Kao što je ranije definiran pojam plaće ovo poglavlje bavi se obračunom plaće. Plaća je naknada zaposlenika za obavljen rad, pri kojem je poslodavac dužan isplatiti plaću zaposleniku. Dužnost svakog poslodavca jest da prilikom isplate plaće zaposleniku uruči i njegov obračun plaće za protekli mjesec, tj. za mjesec za koji prima plaću. Ukoliko poslodavac ne isplati plaću na dan dospjelosti, tada je dužan uručiti obračun iznosa koji je bio dužan isplatiti do kraja mjeseca u kojem je dospjela isplata plaće. Ti obračuni nazivaju se ovršne isprave. Friganović (2002: 308) tvrdi da bez obzira na jasne i nedvojbene zakonske odredbe u praksi postoji mnogo različitih situacija i to:

- Poslodavac uopće radniku ne uručuje obračun plaće – stvara najveći problem za radnika, za sindikat ili radničko vijeće, ali i za sudski spor. U takvom slučaju poslodavac ne isplaćuje plaću. U slučaju sudskog spora bit će potrebno vještačenje stvarne obveze poslodavca za isplatom plaće.
- Poslodavac zaposleniku obračunava plaću i uručuje obračun plaće na način drugačiji od onog koji je određen pravilnikom o radu, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu: u ovakvom slučaju zaposlenik ne može odrediti dužnu plaću, već je to pravo poslodavca da na uobičajen način obračuna plaću i uruči obračun plaće iz kojeg se teško vidi da je plaća obračunata u skladu s važećim aktima kod poslodavca. Također, u slučaju sudskog spora će biti potrebno vještačenje.
- Poslodavac radniku obračunava i uručuje obračun plaće s izračunom svih elemenata plaće: idealan slučaj u kojem nema problema. Plaće ne kasne kod poslodavaca koji ih obračunavaju točno i u skladu s važećim aktima.

Svaki obračun plaće trebao bi sadržavati sve one elemente koji su određeni pravilnikom o radu, kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu. To je neko osnovno pravilo. U tzv. platnoj listi potrebno je prikazati svaku stavku, te njezin obračun na propisanu, ugovorenu ili određenu osnovicu. Iz ovoga se može zaključiti da bi tek tada poslodavac udovoljio aktima koji se primjenjuju na radnike u radnom odnosu kod tog poslodavca i važećim odredbama Zakona o radu.

S obzirom na to, elementi plaće mogu biti:

- "osnovna plaća radnog mjesta na kojem radnik radi,
- povećanje plaće za ukupan radni staž,
- povećanje plaće za teže uvjete rada, u pravilu za sate rada koje je radnik radio u težim uvjetima,
- povećanje plaće za sate rada obračunato po stavkama u slučaju rada, primjerice, na dane blagdana i neradnih dana određenih Zakonom, u prekovremenom radu, rad nedjeljom, u noćnom radu, za rad u drugoj smjeni, za smjenski rad itd.
- povećanje plaće za stimulativni dio plaće uz unaprijed poznate kriterije, naknade plaća za propisane slučajeve". (Friganović, 2002: 312)

Sve te stavke čine ukupnu bruto plaću radnika na čiji se iznos obračunavaju doprinosi, porez i prirez, što u pravilu i nije problem pri obračunu plaće. Najveći problem, u pravilu predstavlja obračun svih pripadajućih stavki koje čine plaću, dok se doprinosi, te porez i prirez (osim ako ih poslodavac namjerno ne obračunava i ne uplaćuje) obračunavaju automatski.

2.4. Troškovi rada kod poduzetnika u Republici Hrvatskoj u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu

"U 2014. godini poduzetnici obveznici poreza na dobit, bez banaka, osiguravajućih društava i ostalih financijskih institucija, zapošljavali su 830.116 radnika i u godišnjim financijskim izvještajima iskazali obračunate troškove osoblja u iznosu od 79,7 milijardi kuna što je za 4,2% više u odnosu na 2013. godinu. Udio troškova osoblja u poslovnim rashodima iznosi 13,9%, a udio u ukupnim rashodima iznosi 13,2%." (Fina: 2015: 1-2)

Tablica 1: Troškovi osoblja kod poduzetnika u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013-2014. godine

Troškovi	2013. godina	2014. godina	Indeks 2013 = 100,0
Neto plaće i nadnice	47.156.739.142	48.587.848.884	103,0
Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	19.263.283.023	19.782.417.153	102,7
Doprinosi na plaće	10.037.726.623	11.304.113.407	112,6
Troškovi osoblja	**76.457.748.787**	**79.674.379.445**	**104,2**

Prilagođeno prema: Fina (2015)

Iz prethodne tablice može se vidjeti da su u 2014. godini troškovi osoblja veći nego što su bili u 2013. godini. Od toga su troškovi neto plaće i nadnice veći za 3%, troškovi poreza i doprinosa iz plaća veći su za 3%, a doprinosi na plaću veći su za 12%. Prema iskazanim troškovima plaća i nadnica obračunato je da je prosječna neto plaća u 2014. godini iznosila 4.878,00 kn po zaposleniku, što je za 1,2% više nego u 2013. godini, kada je iznosila 4.820,15 kn po zaposleniku.

Prema podacima Fine za razdoblje od 2013- 2014. godinu troškove osoblja čine: neto plaće i nadnice, troškovi poreza i doprinosa iz plaća te doprinosi na plaće. Troškovi poreza i doprinosa iz plaće uključuju: doprinose za mirovinsko osiguranje po stopi od 20%, porez i prirez na plaću, dok doprinosi na plaće uključuju: doprinos za zdravstveno osiguranje (15%), doprinos za zaštitu zdravlja na radu (0,5%), za zapošljavanje (1,7%).

Grafikon 1.: Udio troškova za neto plaće, troškova poreza i doprinosa iz plaće te doprinosa na plaće u ukupnim troškovima osoblja poduzetnika u Republici Hrvatskoj u 2014. godini

Prilagođeno prema: Fina (2015)

Iz prethodnog grafikona može se vidjeti da troškovi neto plaća i nadnica predstavljaju najveću stavku ukupnih troškova osoblja u 2014. godini, čak 61%. Najmanju stavku čine troškovi doprinosa na plaće, od 14%, dok troškovi poreza i doprinosa iz plaća čine 25% ukupnih troškova osoblja.

Tablica 2.: Troškovi rada kod poduzetnika u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013-2014. godini

Troškovi	2013. godina	2014. godina	Indeks 2013 = 100,0
Izdaci za bruto autorske honorare i ugovore o djelu samo za fizičke osobe koje nemaju registriranu djelatnost	952.483.571	1.005.549.775	105,6
Izdaci za rad ostvaren preko studentskih i učeničkih servisa	681.777.357	722.493.095	106,0
Troškovi agencijskih radnika	332.476.852	377.028.992	113,4
Nadoknade članovima uprave	255.217.131	251.814.847	98,7
Primici u naravi	360.721.389	368.891.238	102,3
Nadoknade troškova, darovi i potpore zaposlenicima	6.608.904.980	6.197.788.346	93,8
Otpremnine	1.560.188.216	1.141.969.105	73,2
Ukupno izdaci za zaposlene	**10.751.769.496**	**10.065.535.398**	**93,6**

Prilagođeno prema: Fina (2015)

Iz tablice se jasno vidi da su se nadoknade članovima uprave, zatim nadoknade troškova, darovi i potpore zaposlenicima, te otpremnine u 2014. godini smanjile u odnosu na prethodnu 2013. godinu. Svi ostali troškovi su se povećali u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu, a najznačajniji rast bilježe troškovi agencijskih radnika od čak 13%. "Najveći porast troškova agencijskih radnika u 2014. u odnosu na 2013. godinu bilježe sljedeća područja djelatnosti: rudarstvo i vađenje (341,9%), poslovanje nekretninama (304,6%), umjetnost, zabava i rekreacija (240,3%). Nasuprot njima, u određenim područjima djelatnosti zabilježeno je znatno smanjenje troškova agencijskih radnika pa je tako u odnosu na 2013. godinu, trošak agencijskih radnika u 2014. godini najviše smanjen u sljedećim područjima djelatnosti: građevinarstvu, za 36,8%, djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane za 35,8%, prijevozu i skladištenju za 32%, te financijskim djelatnostima i djelatnosti osiguranja za 19,1%." (Fina: 2015: 1-2)

2.5. Računovodstveno praćenje i obračun plaća u poduzećima

Poslovni kalkulator je velika pomoć pri obračunu plaće. To je program koji, ukoliko se pravilno unesu svi potrebni podaci, automatski obavlja sve izračune vezane uz obračun plaće. Većina poduzeća ga koristi. Iz strukture obračuna plaće prolazi se kroz sljedeće stavke:

Bruto plaća - je iznos plaće zaposlenika prije nego se obračunaju i oduzmu iznosi za doprinose iz plaće, te porez i prirez. Računovođe još koriste i termin bruto1 i to je taj mistični veliki iznos koji stoji na vrhu vaše platne liste, a nikada na izvatku vašeg tekućeg računa. No na isplatnoj listi ima i jedan veći iznos, bruto2. Bruto 2 može se objasniti kao iznos kojeg vaš poslodavac mora zaraditi da bi vama na kraju u ruke došla vaša neto plaća. Drugim riječima bruto2 je ukupni trošak vašeg zaposlenja u nekom poduzeću. I drugim riječima bruto2 je minimalni iznos koji vi morate stvoriti radom u poduzeću da bi poduzeće bilo na financijskoj nuli s vama kao radnikom, a ako poduzeće ne stvori taj novac za vašu bruto2 plaću dolazi do gubitka za samo poduzeće. Također, ako poduzeće nema kapitala s kojim može pokriti razliku do vaše bruto2 plaće ono ima momentalni gubitak i postaje nelikvidno (ne može izvršavati financijske obveze). Dovoljno je već prihvatiti bruto2 kao iznos novca koji poslodavac daje za vas, i on je znatno veći od iznosa koji većina misli da im poslodavac daje neto iznos.

Prema Janičev (2016: 20) **Doprinosi iz plaće za mirovinsko osiguranje** - odnosi se na plaćanje mirovinskog osiguranja, kao što i sam naziv kaže. Obveznik može biti samo u I stupu mirovinskog osiguranja (MIO) (20% ili 15%), a ukoliko je obveznik prvog stupa po stopi od 15%, onda je obavezan biti i u II stupu (5%). Prema Hrvatskoj obrtničkoj komori (2017) najniža propisana mjesečna osnovica za plaćanje doprinosa je umnožak koeficijenta 0,38 i prosječne mjesečne bruto plaće, a najviša mjesečna osnovica za plaćanje doprinosa je umnožak koeficijenta 6 i prosječne mjesečne bruto plaće. Ukoliko je iznos plaće veći od najviše mjesečne osnovice, tada poslodavac obračunava i plaća doprinose samo do iznosa najviše mjesečne osnovice. Najviša godišnja propisana osnovica za obračun je umnožak prosječne mjesečne bruto plaće, koeficijenta 6 i 12 (mjeseci u godini). Ukoliko osiguranik tijekom kalendarskog razdoblja (jedne godine) plati doprinosa za I stup (isključivo samo za I stup) u iznosu koji prelazi najvišu godišnju osnovicu, a primici se odnose na sve ostvarene primitke kod kojih postoji obveza plaćanja doprinosa, isti ima pravo tražiti povrat preplaćenih doprinosa. Taj povrat može tražiti na temelju obrasca za godišnje doprinose (obrazac GOD DOP). Na preplaćeni dio obračunavaju se porez i prirez, te se ostatak vraća osiguraniku. Prema Hrvatskoj obrtničkoj komori (2017) najniža mjesečna osnovica za 2017. godinu je 2.940,82 kn, a najviša

je 46.434,00 kn, a najviša godišnja osnovica za 2017. godinu je 557.208,00 kn. Prosječna mjesečna bruto plaća u 2016. godini je 7.739,00 kn.

Dohodak – razlika između bruto plaće i doprinosa iz plaće (MIO), tj. onaj iznos novca koji ostane kada se od bruta isplate doprinosi.

Osobni odbitak – Božina i Vidović (2015: 49) ukazuju na to da je osobni odbitak neoporezivi dio dohotka poreznog obveznika. Drugim riječima, osobni odbitak je iznos za koji će se umanjiti dohodak, te tako dobiti porezna osnovica. Prema podacima Porezne uprave (2016) osnovica osobnog odbitka iznosi 2.500,00 kn za svaki mjesec poreznog razdoblja. Osnovni osobni odbitak može se uvećati za uzdržavane članove obitelji, uzdržavanu djecu, te invalidnost poreznog obveznika ili uzdržavanog člana ili djeteta (djelomična invalidnost 40%, a potpuna 150%). Uzdržavanim članovima uže obitelji i uzdržavanom djecom smatraju se sve fizičke osobe čiji dohodak (u jednoj godini) ne prelazi šesterostruki iznos osnovice osobnog odbitka, tj. iznos od 15.000,00 kn. U taj iznos ne ulaze primici što ga fizičke osobe primaju temeljem posebnih propisa (socijalne pomoći, doplatak na djecu, oprema za novorođenu djecu, potpora za novorođenče i mirovine nakon smrti roditelja). Osobni odbici se zbrajaju u određenom poreznom razdoblju za koje se utvrđuje obveza poreza. Osobni odbitak dobije se tako što se određeni faktor množi s osnovicom osobnog odbitka:

a) osnovni osobni odbitak = faktor 1,5 x osnovica 2.500,00 = 3.800,00 (zaokruženo je na stoticu; 1,5 x 2.500,00 = 3.750,00)
b) uzdržavani član = faktor 0,7 x osnovica 2.500,00 = 1.750,00
c) prvo dijete = faktor 0,7 x osnovica 2.500,00 = 1.750,00
d) drugo dijete = faktor 1,0 x osnovica 2.500,00 = 2.500,00
e) treće dijete= faktor 1,4 x osnovica 2.500,00 = 3.500,00
f) četvrto dijete = faktor 1,9 x osnovica 2.500,00 = 4.750,00
g) peto dijete = faktor 2,5 x osnovica 2.500,00 = 6.250,00
h) djelomična invalidnost = 40% ili 0,4 x osnovica 2.500,00 = 1.000,00
i) potpuna invalidnost i/ili pravo temeljem posebnih propisa na tuđu pomoć i njegu = 150% ili 1,5 x osnovica 2.500,00 = 3.750,00.

Ako porezni obveznik koristi uvećanje osobnog odbitka za 100% - tni invaliditet ili za pravo na tuđu pomoć i njegu sebe, uzdržavanog člana obitelji ili dijete (faktor 1,5), tada ne može niti za sebe, niti za uzdržavanog člana, niti za dijete koristiti osobni odbitak za invalidnost (faktor 0,4).

Porezna osnovica – razlika između dohotka i osobnog odbitka. Iznos na koji se obračunava obveza za porez.

Porez - obračunava, obustavlja i uplaćuje poslodavac. Slijedi kod svake isplate dohotka tijekom poreznog razdoblja (obično mjesečno). Kod primitka u naravi porez treba biti plaćen do posljednjeg dana u mjesecu u kojem je primitak ostvaren. Porezni obveznici koji primaju plaću iz inozemstva dužni su sami obračunati i uplatiti porez na tu plaću. Kada poslodavac u jednom mjesecu isplaćuje plaću za dva ili više mjeseci, porez se obračunava kumulativno pri svakoj isplati tijekom jednog kalendarskog mjeseca primjenom propisanih poreznih stopa, a priznaje se samo jedan mjesečni osobni odbitak. Uplaćuje se prema općini/gradu prebivališta ili uobičajenog boravišta poreznog obveznika, a ako nema prebivalište ni uobičajeno boravište u Republici Hrvatskoj (RH), tada se uplaćuje prema sjedištu poslodavca. Prema Poreznoj upravi (2016) stope poreza su: do 17.500,00 kn obračunava se 24 % poreza, a sve iznad tog iznosa obračunava se 36 % poreza. Hrvatski ratni vojni invalidi (HRVI) imaju posebnu povlasticu što se tiče plaćanja poreza u obliku oslobođenja plaćanja u visini postotka invalidnosti.

Prirez – "visinu prireza općine/gradovi mogu odrediti na sljedeći način: općina do 10%, gradovi ispod 30.000 stanovnika do 12%, gradovi iznad 30.000 stanovnika do 15%, te grad Zagreb do 18%." (Aktualnost u radnim odnosima, 2015: 67)

Ukupan iznos poreza i prireza – ukupan iznos poreza i prireza koji je poslodavac dužan isplatiti iz plaće zaposlenika prije isplate neto plaće.

Neto plaća – u svom radu Đukanović et al. (2013: 4) smatraju da neto plaća predstavlja bruto plaću umanjenu za doprinose iz plaće (mirovinsko) i porez i prirez, tj. neto plaća je onaj iznos koji zaposlenik primi na kraju mjeseca. Drugim riječima neto plaća je novac koji primite u konačnici na vaš račun. To nije iznos vašeg rada. Iznos vašeg rada je bruto2, ali razliku do neto iznosa jednostavno morate podijeliti s državom. I to je nepobitna činjenica, čak i bolna, no ljudi su s vremenom razvili obrambene mehanizme kojima sprječavaju negativne fizičke manifestacije koje se mogu pojaviti suočavanjem s činjenicom.

Doprinosi na plaću – doprinosi na plaću su doprinosi koji idu na teret poslodavca, a predstavljaju doprinose za zdravstveno osiguranje (15%), doprinose za ozljede na radu (0,5%), te doprinose za zapošljavanje (1,7%). Poslodavac ih je dužan obračunati i uplatiti. Obračunavaju se uvijek na bruto iznos plaće. "U skladu s odredbama Zakona o poticanju zapošljavanja i pod uvjetima propisanim tim Zakonom poslodavac koji na temelju ugovora o radu zaposli nezaposlenu osobu bez radnog iskustva u zvanju za koje se ta osoba obrazovala, ili dugotrajno nezaposlenu osobu, može za tu osobu ostvariti pravo na oslobođenje od obveze obračunavanja i plaćanja doprinosa na osnovicu u trajanju do 2 godine, i to doprinosa za

zdravstveno osiguranje, doprinosa za zaštitu zdravlja na radu, te doprinosa za zapošljavanje." (Aktualnosti u radnim odnosima, 2015: 63)

Ukupan trošak plaće - predstavlja trošak za poslodavca pri isplati plaće. Ukupan trošak plaće jest bruto plaća uvećana za doprinose na plaću.

3. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE I OBRAČUN PLAĆE U PODUZEĆU KOMUNALAC D.O.O.

Ukupni troškovi osoblja u poduzeću Komunalac d.o.o. Bjelovar su iznosili 14.986.541 kn u 2013. godini, dok su u 2014. godini iznosili 8.645.937 kn, odnosno 42 % manje nego 2013. godine. Prosječna bruto plaća po zaposlenom iznosila je 6.190 kn za 2013. godinu, dok je za 2014. godinu iznosila 5.934 kn, odnosno za 4 % manje u odnosu na 2014. godinu. Prosječan broj zaposlenih tijekom godine iznosio je za 2013. 181 zaposleni, a za 2014. 123 zaposlenih, odnosno za 32 % manje u odnosu na 2013. godinu. Iz prethodnog proizlazi da je ukupan iznos bruto plaće za 2013. godinu 1.120.390 kn, dok je za 2014. godinu za 35 % manji u odnosu na 2013. godinu, tj. 729.882 kn. (Fina: 2015: 12-13)

3.1. Primjeri obračuna plaće

Podaci za primjere obračuna plaće koji će biti prikazani uzeti su iz Bjelovarskog poduzeća "Komunalac d.o.o.".

Primjer 1: zaposlenik ima bruto plaću u iznosu od 10.298,91 kn, živi na području Bjelovara gdje je prirez 12%, ima dvoje uzdržavane djece, te je obveznik I i II stupa MIO. (Svi iznosi su u kunama.)

1. BRUTO PLAĆA = 10.298,91
2. DOPRINOSI IZ PLAĆE ZA MIROVINSKO OSIGURANJE = 2.059,78
   I stup = 15% x 10.298,91 = 1.544,84
   II stup = 5% x 10.298,91 = 514,94
3. DOHODAK = 8.239,13
4. OSOBNI ODBITAK = 8.050,00
   3.800,00 + 1.750,00 + 2.500,00 = 8.050,00
5. POREZNA OSNOVICA = 189,13
6. POREZ = 45,39
   24 % x 189,13 = 45,39
7. PRIREZ = 5,45
   12% x 45,39 = 5,45
8. UKUPAN IZNOS POREZA I PRIREZA = 50,84

9. NETO PLAĆA = 8.188,29
10. DOPRINOSI NA PLAĆU = 1.771,41
    zdravstveno osiguranje = 15% x 10.298,91 = 1.544,84
    ozljede na radu = 0,5% x 10.298,91 = 51,49
    za zapošljavanje = 1,7% x 10.298,91 = 175,08
11. UKUPAN TROŠAK PLAĆE = 12.070,32

U primjeru 1 su od iznosa bruto plaće oduzeti doprinosi za MIO I (15%) i II (5%) stup, te je tako utvrđen iznos dohotka koji je nadalje umanjen za iznos osobnog odbitka (faktor 1,5 uvećan za faktor 0,7 (za prvo dijete) i faktor 1,0 (za drugo dijete) pomnoženo s osnovicom za izračun osobnog odbitka koja iznosi 2.500,00). Umanjenje dohotka za osobni odbitak dovodi do porezne osnovice. Na poreznu osnovicu obračunava se iznos obveze za porez temeljem propisa o porezu na dohodak; u ovom slučaju je umanjenje po stopi od 24 %. Na ukupan iznos porezne obveze obračunat je iznos obveze za prirez (12 % za grad Bjelovar). Oduzeti iznos poreza i prireza zajedno od prethodno utvrđenog dohotka čini neto plaću zaposlenika, tj. onaj iznos koji je zaposleniku isplaćen na račun. Nakon toga utvrđen je iznos ukupnog troška plaće za poslodavca na način da su na bruto iznos plaće obračunati doprinosi koji se računaju na plaću (doprinos za zdravstveno osiguranje, za ozljede na radu, te za zapošljavanje). Kada su ti doprinosi izračunati i zbrojeni na iznos bruto plaće, to čini ukupan trošak plaće za poslodavca, tj. onaj izdatak koji poslodavac ima za zaposlenika kako bi zaposlenik primio gore izračunati iznos neto plaće.

Primjer 2: zaposlenik ima bruto plaću u iznosu od 7.238,62 kn, ima stupanj invalidnosti od 50%, obveznik je I stupa MIO, te živi na području Bjelovara gdje je prirez 12%. (Svi iznosi su u kunama.)

1. BRUTO PLAĆA = 7.238,62
2. DOPRINOSI IZ PLAĆE ZA MIROVINSKO OSIGURANJE = 1.447,72
   I stup = 20% x 7.238,83 = 1.447,72
3. DOHODAK = 5.790,90
4. OSOBNI ODBITAK = 4.800,00
   3.800,00 + 1.000,00 = 4.800,00
5. POREZNA OSNOVICA = 990,90

6. POREZ = 237,82
   24 % x 990,90
7. PRIREZ = 28,54
   12% x 237,82
8. UKUPAN IZNOS POREZA I PRIREZA = 266,36
9. NETO PLAĆA = 5.524,54
10. DOPRINOSI NA PLAĆU = 1.254,04
    zdravstveno osiguranje = 15% x 7.238,62 = 1.085,79
    ozljede na radu = 0,5% x 7.238,62 = 36,19
    za zapošljavanje = 1,7% x 7.238,62 = 123,06
11. UKUPAN TROŠAK PLAĆE = 8.483,66

U primjeru 2 su od iznosa bruto plaće oduzeti doprinosi za MIO I (20 %) stup, te je tako utvrđen iznos dohotka koji je nadalje umanjen za iznos osobnog odbitka (faktor 1,5 uvećan za faktor 0,4 (na koji zaposlenik ima pravo na osnovu vlastite djelomične invalidnosti) pomnoženo s osnovicom za izračun osobnog odbitka koja iznosi 2.500,00) . Umanjenje dohotka za osobni odbitak dovodi do porezne osnovice. Na poreznu osnovicu obračunava se iznos obveze za porez temeljem propisa o porezu na dohodak; u ovom slučaju je umanjenje po stopi od 24 %. Na ukupan iznos porezne obveze obračunat je iznos obveze za prirez (12 % za grad Bjelovar). Oduzeti iznos poreza i prireza zajedno od prethodno utvrđenog dohotka čini neto plaću zaposlenika, tj. onaj iznos koji je zaposleniku isplaćen na račun. Nakon toga utvrđen je iznos ukupnog troška plaće za poslodavca na način da su na bruto iznos plaće obračunati doprinosi koji se računaju na plaću (doprinos za zdravstveno osiguranje, za ozljede na radu, te za zapošljavanje). Kada su ti doprinosi izračunati i zbrojeni na iznos bruto plaće, to čini ukupan trošak plaće za poslodavca, tj. onaj izdatak koji poslodavac ima za zaposlenika kako bi zaposlenik primio gore izračunati iznos neto plaće.

Primjer 3: zaposlenik ima bruto plaću u iznosu od 12.178,83 kn, HRVI je sa stupnjem invalidnosti od 40%, osiguranik je I i II stupa MIO, ima jednog uzdržavanog člana obitelji, te živi na području Bjelovara gdje je prirez 12%. (Svi iznosi su u kunama.)

1. BRUTO PLAĆA = 12.178,83

2. DOPRINOSI IZ PLAĆE = 2.435,76

   I stup = 15% x 12.178,83 = 1.826,82

   II stup = 5% x 12.178,83 = 608,94
3. DOHODAK = 9.743,07
4. OSOBNI ODBITAK = 5.550,00

   3.800,00 + 1.000,00 + 1.750,00 = 6.550,00
5. POREZNA OSNOVICA = 3.193,07
6. POREZ = 766,34

   24 % x 3.193,07
7. PRIREZ = 91,96

   12% x 766,34
8. UKUPAN IZNOS POREZA I PRIREZA = 514,98

   Ukupna obveza zaposlenika za porez i prirez je 858,30, ali kao HRVI ima oslobođenje plaćanja poreza u visini stupnja invalidnosti od 40%, što znači da ima oslobođenje plaćanja u iznosu od 343,32 kn (40% x 858,30), dok je preostala obveza plaćanja u iznosu od 514,98 (60 % od 858,30).
9. NETO PLAĆA = 9.228,09
10. DOPRINOSI NA PLAĆU = 2.094,75

    zdravstveno osiguranje = 15% x 12.178,83 = 1.826,82

    ozljede na radu = 0,5% x 12.178,83 = 60,89

    za zapošljavanje = 1,7% x 12.178,83 = 207,04
11. UKUPAN TROŠAK PLAĆE = 14.273,58

U primjeru 3 su od iznosa bruto plaće oduzeti doprinosi za MIO I (15 %) i II (5 %) stup, te je tako utvrđen iznos dohotka koji je nadalje umanjen za iznos osobnog odbitka (faktor 1,5 uvećan za faktor 0,4 (na koji zaposlenik ima pravo na osnovu vlastite djelomične invalidnosti), te za faktor 0,7 (za uzdržavanog člana obitelji) pomnoženo s osnovicom za izračun osobnog odbitka koja iznosi 2.500,00) . Umanjenje dohotka za osobni odbitak dovodi do porezne osnovice. Na poreznu osnovicu obračunava se iznos obveze za porez temeljem propisa o porezu na dohodak; u ovom slučaju je umanjenje po stopi od 24 %. Na ukupan iznos porezne obveze obračunat je iznos obveze za prirez (12 % za grad Bjelovar). U ovom specifičnom slučaju zaposlenik ima pravo na umanjenje ukupne obveze za porez i prirez u visini svoje invalidnosti,

tj. 40 % jer se radi o Hrvatskom ratnom vojnom invalidu. Oduzeti iznos poreza i prireza zajedno od prethodno utvrđenog dohotka čini neto plaću zaposlenika, tj. onaj iznos koji je zaposleniku isplaćen na račun. Nakon toga utvrđen je iznos ukupnog troška plaće za poslodavca na način da su na bruto iznos plaće obračunati doprinosi koji se računaju na plaću (doprinos za zdravstveno osiguranje, za ozljede na radu, te za zapošljavanje). Kada su ti doprinosi izračunati i zbrojeni na iznos bruto plaće, to čini ukupan trošak plaće za poslodavca, tj. onaj izdatak koji poslodavac ima za zaposlenika kako bi zaposlenik primio gore izračunati iznos neto plaće.

3.2. Primjeri knjiženja plaće

Prema pravilima knjiženja plaća u poduzeću knjiži se kao obveza, u razredu 2 (potražuje) i kao trošak u razredu 4 (duguje) u trenutku obračuna. Nakon isplate knjiži se na žiro račun u razredu 1 (potražuje) i na obvezu u razredu 2 (duguje). (RiF- ov kontni plan: 2016)

Shema knjiženja 1: obračun plaće

Zaposlenik ima bruto plaću u iznosu od 10.298,91 kn, živi na području Bjelovara gdje je prirez 12%, ima dvoje uzdržavane djece, te je obveznik I i II stupa MIO.

(1) Knjiži se obveza za bruto plaću.
(2) Knjiži se obveza iz plaće (obveza za MIO i obveza za porez i prirez).
(3) Knjiži se obveza za doprinos za zdravstveno osiguranje.
(4) Knjiži se obveza za doprinos za ozljede na radu.
(5) Knjiži se obveza za doprinos za zapošljavanje.
(6) Knjiži se podmirenje svih obveza sa žiro računa.

470– trošak bruto plaće

(1) 10.298,91	

270 – obveza za plaću

(2) 10.298,91	10.298,91 (1)

2720 – obveza za MIO, I stup

(6) 1.544,84	1.544,84 (2)

2721 – obveza za MIO, II stup

(6) 514,94	514,94 (2)

273 – obveza za porez

(6) 45,39	45,39 (2)

274 – obveza za prirez

(6) 5,45	5,45 (2)

271 – obveza za neto plaću

(6) 8.188,29	8.188,29 (2)

4720 – trošak doprinosa za zdr. osig.

(3) 1.544,84	

2640 –obveza za doprinos za zdr. osig.

(6) 1.544,84	1.544,84 (3)

4721 – trošak za dop. za ozlj. na radu

(4) 51,49	

4722 - trošak dop. za zapošljavanje

(5) 175,08	

2645 – obveza za dop. za ozlj. na radu

(6) 51,49	51,49 (4)

2646 – obveza za dop. za zapošljavanje

(6) 175,08	175,08 (5)

1000 – žiro račun

Sº x	12.070,32 (6)

Prilagođeno prema: Komunalac d.o.o. Bjelovar (2016.)

Shema knjiženja 2: obračun plaće koju prima zaposlenik sa invaliditetom od 50 %

Zaposlenik ima bruto plaću u iznosu od 7.238,62 kn, ima stupanj invalidnosti od 50%, obveznik je I stupa MIO, te živi na području Bjelovara gdje je prirez 12%.

(1) Knjiži se obveza za bruto plaću.
(2) Knjiži se obveza iz plaće (obveza za MIO i obveza za porez i prirez).
(3) Knjiži se obveza za doprinos za zdravstveno osiguranje.
(4) Knjiži se obveza za doprinos za ozljede na radu.
(5) Knjiži se obveza za doprinos za zapošljavanje.
(6) Knjiži se podmirenje svih obveza sa žiro računa.

470 – trošak bruto plaće

(1) 7.238,62	

270 – obveza za plaću

(2) 7.238,62	7.238,62 (1)

2720 – obveza za MIO, I stup

(6) 1.447,72	1.447,72 (2)

273 – obveza za porez

(6) 237,82	237,82 (2)

274 – obveza za prirez

(6)	28,54	28,54	(2)

271 – obveza za neto plaću

(6)	5.524,54	5.524,54	(2)

4720 – trošak doprinosa za zdr. osig.

(3)	1.085,79		

2640 – obveze za doprinose za zdr. osig.

(6)	1.085,79	1.085,79	(3)

4721 – trošak za dop. za ozlj. na radu

(4)	36,19		

2645 – obveze za dop. za ozlj. na radu

(6)	36,19	36,19	(4)

4722 – trošak dop. za zapošljavanje

(5)	123,06		

2646 obveza za dop. za zapošljavanje

(6)	123,06	123,06	(5)

1000 – žiro račun

S°	x	8.483,66	(6)

Prilagođeno prema: Komunalac d.o.o. Bjelovar (2016.)

Shema knjiženja 3: obračun plaće koju prima HRVI

Zaposlenik ima bruto plaću u iznosu od 12.178,83 kn, HRVI je sa stupnjem invalidnosti od 40%, osiguranik je I i II stupa MIO, ima jednog uzdržavanog člana obitelji, te živi na području Bjelovara gdje je prirez 12%.

(1) Knjiži se obveza za bruto plaću.
(2) Knjiži se obveza iz plaće (obveza za MIO i obveza za porez i prirez).
(3) Knjiži se obveza za doprinos za zdravstveno osiguranje.
(4) Knjiži se obveza za doprinos za ozljede na radu.
(5) Knjiži se obveza za doprinos za zapošljavanje.
(6) Knjiži se podmirenje svih obveza sa žiro računa.

470 – trošak za bruto plaću

(1)	12.178,83		

270 – obveza za plaću

(2)	12.178,83	12.178,83	(1)

2720 – obveza za MIO, I stup

(6)	1.826,82	1.826,82	(2)

2721 – obveza za MIO, II stup

(6)	608,94	608,94	(2)

273 – obveza za porez

(6)	459,80	459,80	(2)

274 – obveza za prirez

(6)	55,18	55,18	(2)

271 – obveza za neto plaću

(6)	9.228,09	9.228,09	(2)

4720 – trošak doprinosa za zdr. osig.

(3)	1.826,82		

2640 – obveze za doprinos za zdr. osig.

(6)	1.826,82	1.826,82	(3)

4721 – trošak za dop. za ozlj. na radu

(4)	60,89		

2645 – obveze za dop. za ozlj. na radu

(6)	60,89	60,89	(4)

4722 – trošak za dop. za zapošljavanje

(5)	207,04		

2646 – obveza za dop. za zapošljavanje

(6)	207,04	207,04	(5)

1000 – žiro račun

S°	x	14.273,58	(6)

Prilagođeno prema: Komunalac d.o.o. Bjelovar (2016.)

4. ZNAČAJ PODUZETNIČKIH TROŠKOVA PRILIKOM OBRAČUNA PLAĆE

Općenito, troškovi se mogu definirati kao ulaganja koja su poduzeću neophodna kako bi ostvarivalo korisne učinke. Uvijek se izražavaju u novcu, a dobiju se tako da se utrošci radnog procesa pomnože njihovim cijenama. Prema kontnom planu koji se sastoji od 10 skupina razreda, troškovi se knjiže na razredu 4, troškovi osoblja - plaće, a razvrstani su prema pojavnim oblicima i svrsi za koju su nastali (MRS 1). Troškovi zaposlenika sastoje se od troškova plaća i troškova doprinosa na plaću kao što su doprinosi za zdravstveno osiguranje, doprinosi za ozljede na radu te doprinosi za zapošljavanje. Oni se ubrajaju u fiksne troškove svakog poduzeća jer ne ovise o količini proizvodnje, odnosno promjenom proizvodnje njihova veličina ostaje nepromijenjena. U trošak plaća ubraja se bruto plaća, doprinosi iz plaće, osobni odbitak, porez i prirez te neto plaća.

Plaća je izuzetno važna, kako za zaposlenika, tako i za poduzetnika koju ju isplaćuje. Prvenstveno, plaća za poduzetnika je najveći trošak u skupini troškova osoblja, a nadalje, plaća sama po sebi ima ogroman utjecaj na motivaciju zaposlenika, iz čega proizlazi veća plaća, bolja učinkovitost. No nije nužno tako, nerijetko se dogodi da veća plaća ne znači i veći trud zaposlenika, zbog čega poduzetnik mora znati kalkulirati u tom području. Novac, tj. plaća je jedan od najstarijih, najočiglednijih i najučinkovitijih načina motivacije zaposlenika, jer utječe na odnose među ljudima, kao i na sami rad. Ljudi su spremni prodati svoje sposobnosti (rad) onome tko je voljan više platiti. Politika plaća mora promicati dobre međuljudske odnose što znači da zaposlenika treba platiti prema zasluzi, usko to povezujući s izvršenjem zadataka. Također, visina plaća u poduzeću za poduzetnika je jedan od mnogih, ali time ne i manje bitan pokazatelj uspjeha, tj. nivoa na kojem se poduzeće nalazi. Svakako, poduzetnici žele ostaviti dobar dojam, kako pred kupcima, tako i pred ulagačima, kreditnim institucijama, pa i samim zaposlenicima. Visina plaće nije važna samo za ugled poduzetnika, već i same države, jer prema plaći se ocjenjuje životni standard i sposobnosti stanovnika neke države. Prema nekim izvorima može se vidjeti visina minimalne plaće za zemlje članice EU:

Tablica 3: Visina minimalne plaće u zemljama članicama Europske Unije

Luksemburg	1.874 €
Belgija	1.502 €
Nizozemska	1.469 €
Irska	1.462 €
Francuska	1.430 €
Njemačka	1.360 €
Slovenija	784 €
Španjolska	753 €
Grčka	684 €
Portugal	566 €
Hrvatska	372 €
Slovačka	338 €
Mađarska	335 €
Estonija	320 €
Češka	312 €
Litva	290 €
Letonija	287 €
Rumunjska	157,5 €

Prilagođeno prema: Sjauš, P. (2014)

Iz prethodne tablice može se vidjeti da visina minimalne plaće u zemljama članicama EU varira čak za 1.716,50 €. Najvišu minimalnu plaću primaju u Luksemburgu u iznosu od 1.874 €, dok najnižu minimalnu plaću primaju u Rumunjskoj u iznosu od svega 157,50 €. Hrvatska je na 11 mjestu (od njih 18) po visini iznosa minimalne plaće s iznosom minimalne plaće od 372 €. Hrvatsku zatim slijedi Slovačka, Mađarska, Estonija, Češka, Litva, Letonija, te Rumunjska sa nižom propisanom minimalnom plaćom.

5. ZAKLJUČAK

Svako poduzeće da bi uspješno poslovalo mora imati i uspješan menadžment računovodstva. Ispunjenje svih zadatih ciljeva ostalih menadžmenta u okviru poduzeća mora pratiti i odgovarajuće ciljeve koji su dodijeljeni knjigovodstvu. Svi ti ciljevi ostvarivi su uz pomoć korištenja pojedinih knjigovodstvenih instrumenata koji pretpostavljaju poštovanje određenih pravila. Ta pravila su poznata u računovodstvu pod nazivom principi urednog knjigovodstva. Najvažniji od svih spomenutih principa su: principi hitnosti, kronološkog reda, mogućnosti provjere, jasnosti, materijalne ispravnosti i ekonomičnosti. Između ostalog menadžment računovodstva bavi se i obračunom plaće, te svim izračunima vezanim uz isplatu plaće zaposlenicima, a obuhvaća stavke poput poreza, prireza, zdravstvenog osiguranja, mirovinskog osiguranja, osobnog odbitka, bruto i neto iznosa plaće, te ukupnog troška za poslodavca. Obračun plaće sastoji se od samog obračuna prolazeći kroz prethodno navedene stavke, te od kontiranja, tj. knjiženja plaće.

Na osnovu teoretskog dijela za rad je provedeno istraživanje u poduzeću Komunalac d.o.o. Za poduzeće, obračunate zarade imaju karakter kratkoročnih obaveza koje se u roku dospijeća moraju podmiriti. Isplata ovih zarada vrši se iz poslovnih sredstava koja za tu namjenu moraju biti stavljena na žiro-račun.

Kroz ovaj rad može se vidjeti što je to plaća, te sve ostale informacije vezane uz nju. Također, detaljno je razrađena sama tema rada, odnosno obračun plaće u poduzećima, kako teoretski, tako i praktično. Može se vidjeti svaka pojedina stavka samog obračuna plaće, koja je prethodno objašnjena. Nakon toga, može se vidjeti i način knjiženja plaće u poduzećima, također na praktičnom primjeru.

Kroz rad je prikazano koliko je zapravo trošak plaće važan, kako za poslodavca s jedne strane, tako i za državu s druge strane. Poslodavac kojemu trošak plaće prije svega predstavlja najveći trošak u skupini troškova osoblja, služi se plaćom i kao motivacijom zaposlenika u smislu davanja poticaja, nagrada za obavljen rad. No, nije nužno uvijek tako. S druge strane je država za koju plaća ima važnost s te strane što prikazuje sliku o standardu života u toj državi, kao i o sposobnosti stanovnika.

LITERATURA

Knjige:

1. Božina, A.; Vidović, A. (2015.): *Radni odnosi, nove evidencije u području rada i obračuna plaće: primjeri iz prakse i zbirka bitnih propisa (redakcijski pročišćen tekst).* Zagreb: RRiF plus
2. Brkanić, V. (2010.): *Računovodstvo poduzetnika*. Zagreb: RRiF
3. Dražić Lutilsky, I. (2015.): *Računovodstvo poreza.* Zagreb: Ekonomski fakultet
4. Friganović, M. (2002.): *Obračun i nove evidencije plaća*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
5. Jančiev, Z. (2016.): *Hrvatski porezni sustav.* Zagreb: Institut za javne financije
6. Mlinarić, V.; Obradović, Ž. (2006.): *Plaće.* Zagreb: TIM press
7. Šimurina, N. (2012.): *Javne financije*. Zagreb: Ekonomski fakultet

Članci:

1. Belak, V. (2006) Prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima. *Profesionalno računovodstvo*, str. 13-69
2. Đukanović, Lj.; Sirovica, K.; Zuber, M. (2013) Obračun plaća i drugog dohotka u 2013. godini. *Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika*, str. 4-5
3. Obračun plaća i drugog dohotka u 2014. godini. *Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika*, str. 2-9
4. Rismondo, M. (2015) Aktualnosti i novine u radnom i socijalnom pravu, upravno pravna i sudska praksa, ogledni primjer pravilnika o radu. *Aktualnosti u radnim odnosima*, str. 63-67

Internet izvori:

1. Fina (2015): *Troškovi osoblja u poduzeću "Komunalac d.o.o."*. URL: http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do (26.04.2017.)
2. Fina (2015): *Troškovi rada kod poduzetnika u RH u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu.* URL: http://www.fina.hr/Default.aspx?art=11646 (26.04.2017.)

3. Hrvatska obrtnička komora (2017): *Nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2017. godinu*. URL:http://www.hok.hr/press/novosti/novi_propisi/nove_osnovice_za_obracun_doprinosa_za_obvezna_osiguranja_za_2017_godinu (23.08.2017.)
4. Ministarstvo financija, Porezna uprava (2016): *Jasna vizija za modernu državu: Porez na dohodak od nesamostalnog rada.* URL: https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/RadnikPorezNaDohodakOdNesamostRada.aspx (23.08.2017.)
5. Porezna uprava (2016): *Jasna vizija za modernu državu: Osobni odbitak*. URL: https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx (25.07.2017.)
6. RiF-ov kontni plan (2016). URL: http://www.rif.hr/naslovnica/clanci/preuzimanje (26.04.2017.)
7. Sjauš, P. (2014): *Visina minimalne plaće u zemljama članicama Europske Unije*. URL: http://www.tportal.hr/vijesti/svijet/331476/Kolika-je-minimalna-placa-u-zemljama-EU-a.html (26.04.2017.)
8. Ured za publikacije Europske unije (2014), *Smanjivanje razlike u plaćama muškaraca i žena u Europskoj uniji: Karta razlike u plaćama muškaraca i žena u EU – 28.* URL: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_pay_gap/140319_gpg_hr.pdf (26.04.2017.)

Zakonski akti:

1. Zakon o doprinosima. (NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16)
2. Zakon o radu. (NN 93/14)
3. Zakon o radu. (NN 93/14)
4. Zakon o suzbijanju diskriminacije. (NN 85/08, 112/12)
5. Zakon o radu. (NN 93/14)

POPIS TABLICA, GRAFIKONA, SHEMA I KRATICA

Popis tablica:

Tablica 1.: Troškovi osoblja kod poduzetnika u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013-2014. godine, 7. str.

Tablica 2.: Troškovi rada kod poduzetnika u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013- 2014. godine, 8. str.

Tablica 3.: Visina minimalne plaće u zemljama članicama Europske Unije, 24. str

Popis grafikona:

Grafikon 1.: Udio troškova za neto plaće, troškova poreza i doprinosa iz plaće te doprinosa na plaće u ukupnim troškovima osoblja poduzetnika u Republici Hrvatskoj u 2014. godini, 7. str.

Popis shema:

Shema knjiženja 1: obračun plaće, str. 17

Shema knjiženja 2: obračun plaće koju prima zaposlenik sa invaliditetom od 50 %, str. 19

Shema knjiženja 3: obračun plaće koju prima HRVI, str. 21

Popis kratica:

1. MIO (mirovinsko osiguranje), str. 9
2. GOD DOP (obrazac za godišnje doprinose), str. 9
3. HRVI (Hrvatski ratni vojni invalid), str. 11
4. RH (Republika Hrvatska), str. 11

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, Biljana Popović, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog/diplomskog rada pod naslovom Računovodstveno praćenje i obračun plaća u poduzećima, te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 01. rujna, 2017.

Biljana Popović

_____